

LA UNIVERSIDAD: UNA INSTITUCIÓN DE LA SOCIEDAD

Els Tallers de Suport a la Tasca Escolar a la Universitat de Vic: la col·laboració i la innovació al servei de la igualtat d'oportunitats a l'escola

- Boluda Viñuales, Gemma

Universidad de Vic

Facultad de Educación

Calle Sagrada Família, 7, 08500 Vic (Barcelona)

gemma.boluda@uvic.cat

- Soldevila Pérez, Jesús

Universidad de Vic

Facultad de Educación

Calle Sagrada Família, 7, 08500 Vic (Barcelona)

Jesus.soldevila@uvic.cat

- **RESUMEN:** 500-700 caracteres

Els Tallers de Suport a la Tasca Escolar són uns tallers que duen a terme estudiants de la Facultat d'Educació de la Universitat de Vic en diverses escoles de la comarca d'Osona després de l'horari lectiu, amb l'objectiu que els alumnes adquireixin i reforcin hàbits escolars i dinàmiques de treball que els manquen per mitjà del desenvolupament de tècniques d'estudi i l'afavoriment d'estratègies de col·laboració, i desenvolupar actituds positives vers l'aprenentatge. La seva funció principal és aconseguir la igualtat d'oportunitats i evitar la marginació i l'exclusió en l'àmbit escolar.

SECRETARIA TÉCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSIDAD: UNA INSTITUCIÓN DE LA SOCIEDAD

Aquest és un projecte que funciona des del curs 2006-07 i amb unes bases assentades de recerca per millorar-lo cada curs .

- **ABSTRACT:** 500-700 characters

The School Task Support Workshops are workshops which students of the Education Faculty of the University of Vic carry out in different schools trough out the region of Osona after school hours, with the goal that the students adquire and reinforce school habits and work dynamics which they lack through the development of studying techniques and favoring the strategies of collaboration in order to develop positive attitudes verse the apprenticeship by using the resources of the center. Is principal function is to achieve equal opportunities and to avoid the margination and exclusion in the school ambit.

- **PALABRAS CLAVE:** Formació professorat; assessorament; igualtat d'oportunitats
- **KEYWORDS** (in English): Training teachers; assessment; equal opportunities
- **ÁREA DE CONOCIMIENTO:** Indicar el área a la que corresponde el contenido de la propuesta:
 - Arte y Humanidades
 - Ciencias Experimentales y de la Salud
 - Ciencias Sociales y Jurídicas
 - Ingenierías y Arquitectura
 - Más de un área

SECRETARIA TÉCNICA
VII CIDUI
ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSIDAD: UNA INSTITUCIÓN DE LA SOCIEDAD

- **ÁMBITO TEMÁTICO DEL CONGRESO:** Indicar el ámbito temático al que es propone adscribir la comunicación:
 - Evaluación y calidad institucional
 - La cooperación en y por el conocimiento
 - Innovación en el enseñamiento superior
 - El aprendizaje autónomo del alumno
 - La internacionalización de la universidad

El Comité Científico se reserva el derecho de decidir el ámbito final de las propuestas.

- **MODALIDAD DE PRESENTACIÓN:**
 - Comunicación oral
 - Comunicación póster
 - Comunicación electrónica

El Comité Científico se reserva el derecho de decidir el formato final de las propuestas.

- **DESARROLLO:** tendrá una extensión de entre 7.500 – 10.000 caracteres (con espacios)

a) Objetivos

- Conèixer l'estructura i funcionament dels TSTE
- Conèixer la formació a partir de l'assessorament

SECRETARIA TÉCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSIDAD: UNA INSTITUCIÓN DE LA SOCIEDAD

- Aprofundir en el treball cooperatiu a partir de diferents agents pel correcte desenvolupament

b) Descripción del trabajo

En la present comunicació volem presentar, fruit de la nostra experiència, alguns aspectes referits a l'organització, els continguts i la dinàmica de les sessions de formació que pensem que poden ser d'interès.

Els Tallers de Suport a la Tasca Escolar (TSTE): estructura i funcionament

El curs 2006-2007 el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya va fer l'encàrrec a la Facultat d'Educació de la Universitat de Vic de la planificació, gestió, coordinació i realització del programa TSTE dirigit a alumnes d'Educació Primària (de 3r a 6è) i d'ESO, de centres educatius de la comarca d'Osona, en el qual hi participessin els estudiants de la Facultat d'Educació com a Joves Universitaris Acompanyants (JUA). Aquest projecte està finançat a través del programa PROA del Ministeri d'Educació i Ciència i de la dotació pressupostària dels Plans educatius d'entorn del Departament d'Educació.

Què són els TSTE?

Els TSTE es plantegen com *“una acció positiva que vol proporcionar a l'alumnat que viu en un entorn socioculturalment desafavorit unes condicions que l'ajudin al seguiment del currículum escolar, a*

SECRETARIA TÉCNICA
VII CIDUI
ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSIDAD: UNA INSTITUCIÓN DE LA SOCIEDAD

adquirir hàbits d'organització i d'estudi, a planificar el treball escolar i a aprofitar totes les oportunitats que té al voltant en el seu procés de desenvolupament personal.”¹

L'objectiu general dels TSTE s'encamina a potenciar la igualtat d'oportunitats a través d'accions que afavoreixin l'èxit escolar. Cal tenir ben present que el marc de referència són els plans educatius d'entorn que aborden l'educació com un conjunt integrat d'accions amb continuïtat educativa per esborrar els límits entre el temps escolar i el temps no escolar dedicat al lleure, a les activitats extraescolars o al temps de disposició personal.

A la pràctica, els TSTE són una activitat que es realitza per tal de millorar els hàbits d'estudi, la integració escolar i social i contribuir a la millora del rendiment escolar.

Els TSTE estan formats per grups de 6-8 alumnes que estan atesos per un JUA. S'organitzen en horari extraescolar. La majoria de tallers es fan de 17:00h a 18:00h, de dilluns a dijous. Alguns tallers es fan en horari de migdia o de 15:00h a 17:00h.

Els continguts dels TSTE

Els continguts dels TSTE es refereixen a tres aspectes clau:

- 1) Ajuda en el seguiment del currículum escolar
- 2) Adquisició d'hàbits d'organització i estudi

¹ Vegeu l'article "Tallers d'estudi assistit", elaborat per la Subdirecció general de Llengua i Cohesió social del Departament d'Educació en la publicació *Els plans educatius d'entorn: una resposta integral i comunitària*. Col·lecció Caixa d'eines 05. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, 2006, p. 101. Aquest article, de forma ampliada, també està disponible i es pot consultar a: <http://www.xtec.es/lic/entorn/tea.htm>

LA UNIVERSIDAD: UNA INSTITUCIÓN DE LA SOCIEDAD

3) Planificació del treball escolar

Aquests continguts es concreten en un seguit de propostes: reforçar hàbits escolars, desenvolupar tècniques d'estudi, afavorir estratègies de col·laboració, desenvolupar actituds positives envers l'aprenentatge, usar els recursos del centre, ajudar als deures escolars, afavorir el gust per la lectura i activitats lúdiques i cooperatives, i afavorir la integració de l'alumnat nouvingut.

Les tasques d'organització i coordinació realitzades des de la Facultat d'Educació de la Universitat de Vic corresponen als següents compromisos:

- a) Realitzar una convocatòria oberta per seleccionar els estudiants de la universitat que desitgin participar en el programa.
- b) Assumir les despeses corresponents a les beques de col·laboració per als estudiants universitaris que participin en el programa.
- c) Establir procediments de reconeixement acadèmic de l'activitat desenvolupada dins del programa.
- d) Organitzar la formació dels estudiants universitaris participants, en col·laboració amb el Departament d'Ensenyament
- e) Realitzar l'assessorament, seguiment i control de les actuacions dels estudiants participants en el programa, en col·laboració amb el Departament d'Ensenyament i els centres educatius.
- f) Establir els mecanismes de coordinació necessaris amb el Departament d'Ensenyament per garantir l'adequat desenvolupament del programa.
- g) Fer una valoració del programa de TSTE, juntament amb el Departament d'Ensenyament i en col·laboració amb la resta d'institucions implicades.

Participació dels JUA

SECRETARIA TÉCNICA
VII CIDUI
ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSIDAD: UNA INSTITUCIÓN DE LA SOCIEDAD

La participació en el programa com a JUA comporta la tasca d'acompanyar un grup de 6-8 alumnes en el centre i població que s'assigni a l'estudiant i el compromís de fer-ho durant tot el curs escolar (inclòs el període de Pràctiques universitàries). El JUA ha de complir amb l'horari del Taller i fer-se responsable del funcionament del grup, ajudant els alumnes en les tasques encomanades.

La dedicació al programa suposa 4 hores a la setmana de relació amb el grup d'alumnes (generalment, una hora diària de dilluns a dijous), més el temps de preparació de les sessions i les reunions de coordinació amb el professorat del centre. També hi ha unes sessions d'assessorament durant el curs, a les quals el JUA ha d'assistir com a part de les seves obligacions.

S'ha elaborat un pla de treball amb el calendari, els deures i els drets, les tasques i els horaris de cada TSTE. Els JUA signen el pla de treball individual com a document de compromís. També haurà de recollir dades, informació i opinions en alguns qüestionaris de valoració. A final de curs, el JUA haurà de redactar i lliurar un informe de l'activitat.

Programa d'assessorament als JUA

Als JUA que participen en els TSTE es distribueixen en grups i se'ls assigna un professor/a de la Facultat d'Educació que s'encarrega de la tutorització, la formació i l'assessorament durant el procés.

Des de la universitat, entenem que en el moment en que la figura del JUA es tractava d'alumnat de qualsevol dels estudis de la Facultat d'Educació, el treball en la pràctica que es duia a terme en els tallers

SECRETARIA TÉCNICA
VII CIDUI
ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSIDAD: UNA INSTITUCIÓN DE LA SOCIEDAD

havia d'estar estretament vinculat a un procés de formació i assessorament, procurant d'aquesta forma que els estudiants portessin a terme un major aprofitament dels TSTE.

Pel que fa a la dinàmica de les sessions de formació, l'opció que vam adoptar a l'hora de dur-la a terme va ser fer conjuntament amb els i les estudiants sessions de treball en les quals, a través d'un clima distès però amb rigor, la finalitat fos pensar com resoldre els problemes que sorgien en el marc dels tallers i veure quines oportunitats d'aprenentatge podíem crear per als infants.

Per obtenir un bon seguiment i formació dels JUA hem conformat subgrups amb l'acompanyament d'un assessor. Hem optat per aquesta figura, doncs considerem que és la persona que guia, orienta, i ajuda en la recerca de solucions i a agilitzar els processos de canvi i millora educativa (Marcelo, 1996; Sánchez, 1997). El procés d'assessorament vol ser l'ajut ofert per mobilitzar els recursos interns dels JUA amb l'objectiu de resoldre les confrontacions i buscar processos de canvi (Sánchez, 1994), seguint la transformació que li permetrà anar vers un estat d'autogestió (González, 1999) i requerint d'un compromís, doncs els assessors i els JUA pacten responsabilitats conjuntes i una relació que possibiliti el diàleg i l'aprenentatge.

El rol de l'assessor s'estructura en un context de treball col·laboratiu al voltant de l'ajuda de l'assessor i les aportacions dels altres (Lago i Onrubia, 2008).

En el gràfic 1 veiem els resultats de la valoració de l'assessorament que fan els JUA el curs 2010-11, i en la taula 1 els motius que afegeixen:

SECRETARIA TÉCNICA
VII CIDUI
ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSIDAD: UNA INSTITUCIÓN DE LA SOCIEDAD

Gràfic 1. T'ajuden les sessions d'assessorament per resoldre els problemes amb què et vas trobant?

SÍ	1	Per informar-me d'estratègies educatives.	5
	2	Per acordar possibles projectes amb els alumnes.	4
	3	Per millorar la meua formació com a professor.	6
	4	Serveis per resoldre qualsevol dubte sobre la realització dels tallers.	2
	5	Veg que hi ha més companys amb problemàtiques similars a les meues.	5
	6	Suport per part dels tutors.	8
	7	Em donen suport i m'animen a dur a terme diferents activitats i treballs.	1
	8	Verbalitzar els problemes de conducta.	5
	9	Distribució de l'espai i activitats més dinàmiques.	7
	10	Veure la realitat d'altres escoles.	7

Taula 1. Motius de la positiva valoració de les sessions d'assessorament

Seguiment i avaluació dels TSTE. Difusió del projecte.

Durant el curs es recullen dades sistemàtiques del funcionament dels TSTE. S'analitzen trimestralment i també es fa una altra valoració al final del procés. Hi ha un becari que té la tasca específica de recollir dades i del seu anàlisi posterior.

La difusió de les tasques dels TSTE s'estan difonent a revistes i congressos especialitzats des del seu inici. L'anàlisi i difusió és una tasca cada cop més present i que té major importància.

SECRETARIA TÉCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSIDAD: UNA INSTITUCIÓN DE LA SOCIEDAD

Per tal de seguir contextualitzant les dades obtingudes en aquests sis anys cal que en primer lloc ens centrem en aspectes marc. En primer lloc podem exposar també el nombre de centres que participen als TSTE (Figura 1). A banda de l'any 2007-2008 en el que hi va haver una petita davallada, la tendència sempre ha estat a l'alça. La tendència i el nombre final de centres té una causa fonamental que es relativa als pressupostos. Com hem dit anteriorment, el nombre de centres que participen depèn de les fonts de finançament que són el Departament d'Ensenyament i el programa PROA (tot i que en aquest darrer any, a fi de poder seguir oferint aquest suport, hi hagut alguns centres concertats que han buscat el finançament a través de l'AMPA de la seva escola). Aquest increment però també ha estat degut a que alguns centres han passat d'organitzar els TSTE a partir d'empreses dedicades al lleure a fer-ho a través de la universitat. Les poblacions i centres participants han anat variant. El primer any es van acollir a aquesta opció organitzativa dels TSTE única i exclusivament centres de Vic, Roda de Ter i Manlleu, creixent el posteriors anys a les poblacions de Canovelles (2007-2008), Hostalets de Balenyà (2008-2009) i Sant Bartomeu del Grau (2009-2010).

Tot i que a priori podria semblar que el nombre de centres participants hauria de ser directament proporcional al nombre de tallers (figura 2) que s'oferien cada any, no és així. I és que en funció de les característiques dels diferents centres hi havia un nombre més alt o baix de tallers. El nombre de tallers per centre oscil·la entre 1 i 3. La progressió ascendent del nombre de centres any a any ha estat deguda, sobre tot, a que a mesura que els directors de centres han tingut coneixement de l'experiència i de la possibilitat de gaudir del recurs han incrementat el nombre de demandes.

Un altre element important per veure l'evolució i magnitud del que estem exposant és el nombre de JUA que hi han participat. Lògicament el nombre de JUA (figura 3) ha anat en augment gràcies a l'increment del nombre de tallers que calia cobrir (figura 2). Així doncs a mesura que ha augmentat el nombre de tallers, que des del Departament d'Ensenyament i des del programa PROA s'han concedit a les escoles,

LA UNIVERSIDAD: UNA INSTITUCIÓN DE LA SOCIEDAD

hem pogut oferir aquesta oportunitat formativa a més estudiants. A més, a partir del segon any vam introduir dues variables que fan que el nombre de JUAs i el de tallers no siguin completament iguals. Es tracta de la introducció d'un estudiant de suport/substitució que era itinerant entre els diferents tallers. La finalitat d'aquesta acció era doble tal i com el nom indica. En primer lloc perquè després de veure durant el primer any que alguns dies sorgien complicacions perquè alguns estudiants es veien amb la necessitat de faltar als taller (per causes personals, físiques, acadèmiques, etc.), havíem de garantir que cap taller es quedés sense funcionar en cap moment. En segon lloc perquè partint dels comentaris que els JUA ens aportaven durant les sessions d'assessorament, enteníem que la dinàmica del taller podia funcionar millor si rebien el suport d'un JUA més. L'altre variable és la introducció d'un JUA que realitzava tasques de recopilació de dades durant el curs per al seu posterior anàlisi.

Vinculat als tres anteriors el quart element que ens pot permetre conèixer i prendre consciència de la magnitud del desenvolupament dels TSTE a la comarca d'Osona és el volum d'alumnat participant dels tallers. Aquest, tal i com podem observar a la figura 4 ha estat l'element subjecte a més alta variabilitat. El primer any en el que es van dur a terme els TSTE a les escoles, desconixedors de la dinàmica de funcionament degut a la novetat, la ràtio de cadascun dels tallers oscil·lava entre 6 i 12 alumnes. El que es recomanava en les orientacions que el Departament d'Ensenyament va oferir eren ràtios d'entre uns 6 i 8 alumnes, màxim 10. Tot i que es va intentar tenir un control de les ràtios, en alguns centres es va sobre passar per la voluntat de que es pogués oferir l'ajuda a més estudiants. Aquell any doncs van ser molts els infants i adolescents que van poder gaudir del recurs però també va ser molt alt el nombre d'incidències que es donaven en el dia a dia dels tallers degut a les altes ràtios. Tot i que pugui semblar que 8-10 alumnes és una ràtio baixa, cal matisar que els grups dels tallers tenen unes característiques més singulars que els que es pugui trobar en un grup-classe de les aules d'aquestes escoles. Els infants que hi assisteixen són provinents de diferents cursos, arriben al taller amb diferents tasques a realitzar,

SECRETARIA TÉCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSIDAD: UNA INSTITUCIÓN DE LA SOCIEDAD

tenen diferents prioritats d'aprenentatge, els seus respectius tutors consideren que no progressen adequadament, alguns fins i tot etiquetats com a alumnes amb dificultats comportamentals, etc. La suma de tots aquests elements van generar dificultats en la major part dels JUA en la gestió dels grups. Viscuda i analitzada la primera experiència, en els encontres que universitat i escoles realitzàvem vàrem decidir reduir les ràtios per tal de facilitar l'organització de l'activitat a dur a terme en el marc dels tallers i que d'aquesta manera pogués també incrementar la qualitat didàctica per als infants que hi assistien. És degut a aquest motiu que el nombre d'infants i adolescents que van aprofitar el recurs el segon any va ser més baix. El tercer any degut a un increment general de tots els elements (centres, nombre tallers, nombre JUA), hi va haver un increment també de la participació dels alumnes. No obstant, aquest no va ser l'únic motiu sinó que des dels centres, veient el funcionament dels tallers els dos primers anys van decidir modificar el perfil d'alumnat que escollien per a assistir als tallers. Van decidir centrar-se en aquells infants i adolescents que no estiguessin considerats amb tantes dificultats d'aprenentatge sinó que tinguessin la necessitat d'un espai en el que ser acompanyats i que a més tingués cert equipament logístic que a les seves llars no poguessin aconseguir. El fet de que des dels centres s'adoptés aquest criteri va provocar també que es considerés que la gestió dels grups seria més fàcil i per tant es van tornar a augmentar les ràtios. Al quart any, com al segon vam optar per tornar a moderar a les ràtios ja que analitzant-ne el funcionament ens vàrem adonar que tot i haver seleccionat als infants i adolescents a partir d'un criteri de rendiment acadèmic la gestió dels grups seguia sent complexa. Un aspecte transversal que ha afectat les ràtios de cada any ha estat les característiques individuals dels infants i adolescents, dels grup-classe i dels tutors i tutores, ja que en funció d'aquestes s'escollien els infants que aprofitarien aquest recurs.

SECRETARIA TÉCNICA
VII CIDUI
ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSIDAD: UNA INSTITUCIÓN DE LA SOCIEDAD

Figura 1: Evolució dels centres que participen als TSTE

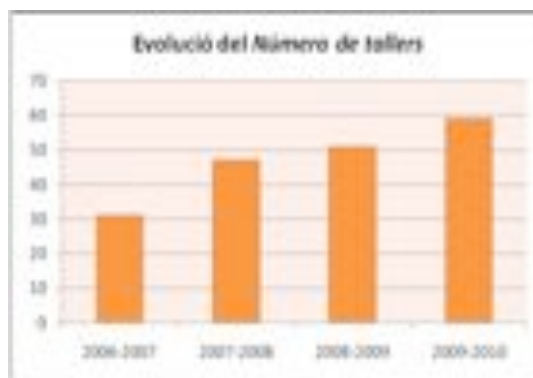

Figura 2: Evolució del nombre de TSTE

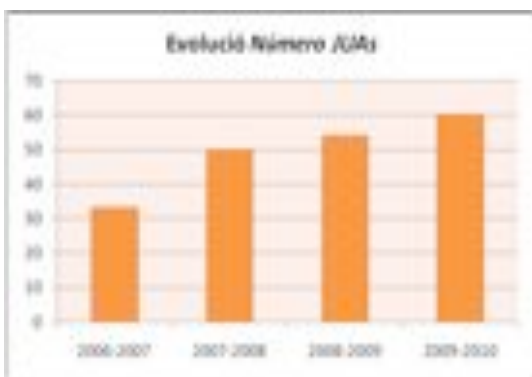

Figura 3: Evolució de la participació de JUA's als TSTE

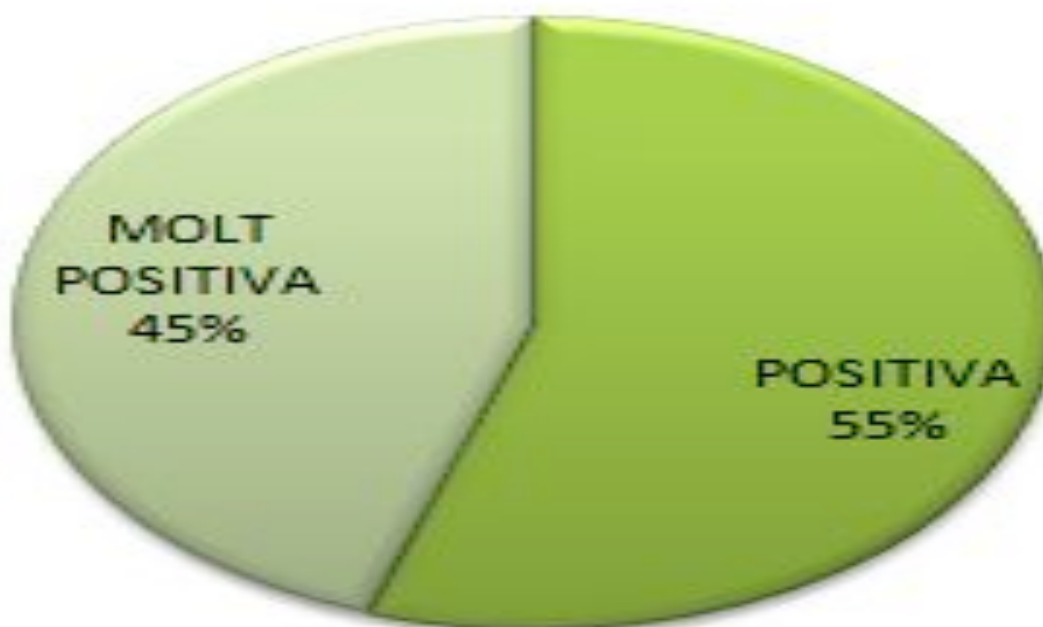
Figura 4: Evolució dels alumnes que participen

Una altra de les dades recollides és la referent a la valoració que fan dels TSTE els JUA. Si ens centrem en el curs 2010-11, observem en el gràfic 2 que les valoracions només es mouen entre la positiva i la molt positiva. En la taula 2 recollim les raons més importants que eludeixen en la participació als tallers.

SECRETARIA TÉCNICA
 VII CIDUI
 ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSIDAD: UNA INSTITUCIÓN DE LA SOCIEDAD

Gràfic 2. Valoració dels TSE pels JUA

RAONS (cita les més importants)	
1. M'han ajudat per aclarir el meu futur.	3
2. Per rectificar els errors comesos de l'any anterior.	3
3. Experiència a l'àmbit de l'educació.	2
4. Tractar amb nens de diferents edats, dins d'un aula.	2
5. Veure el funcionament d'una escola des de dins.	1
6. He après a adaptar-me a les necessitats de cada alumne/a.	5
7. Aprendre dels alumnes.	1
8. Estar en contacte amb la realitat escolar de la que tant es parla a la universitat.	3
9. Perquè he interaccionat amb alumnes i m'he trobat amb problemàtiques reals.	1
11. Dificultats a l'hora de sentir-me integrada a l'escola.	3
10. Noves realitats i maneres de treballar dels tutors dels meus alumnes.	1

SECRETARIA TÉCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSIDAD: UNA INSTITUCIÓN DE LA SOCIEDAD

Taula 2. Raons de la valoració positiva dels TSTE pels JUA

c) Resultats i/o conclusions

Com hem vist al llarg de la comunicació, els TSTE són una activitat que es realitza per tal de millorar els hàbits d'estudi, la integració escolar i social i contribuir a la millora del rendiment escolar

La valoració dels JUA de les tasques d'assessorament realitzades des de la Universitat de Vic és molt positiva, destacant principalment el suport que reben dels seus assessors, la comparativa amb companys que tenen les mateixes problemàtiques i la millora de la seva formació com a futur professor.

L'increment de centres participants des de l'inici del funcionament ens mostren la bona acollida que se'n deriva de l'experiència per part dels centres.

Des del començament, la recollida de dades i la seva difusió ha estat un objectiu des de la universitat. Amb aquest objectiu, un becari recull dades sistemàtiques al llarg del curs i se n'extreuen conclusions per la millora del funcionament dels tallers, i per la seva difusió en congressos i revistes especialitzades. Aquesta comunicació ha volgut recollir una part d'aquestes dades i mostrar el bon funcionament actual d'aquesta experiència.

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS

SECRETARIA TÉCNICA
VII CIDUI
ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSIDAD: UNA INSTITUCIÓN DE LA SOCIEDAD

- Carretero M, Pujolàs P, Serra J. Un altre assessorament per a l'escola. Barcelona: La Galera; 2002.
- González M. La formación del profesorado novel. In: AAVV, editor. . Formación y actualización para la función pedagógica. ed. Madrid: Síntesis; 1999. p. 201-224.
- Imbernón F. Conceptualización de la formación y desarrollo profesional del profesorado. In: VVAA, editor. Formación y actualización para la función pedagógica Madrid: Síntesis; 1999. p. 25-34.
- Lago JR i Onrubia J. Assessorament psicopedagògic i millora de la pràctica educativa. Vic: Eumo editorial; 2008
- Marcelo C. Innovación educativa, asesoramiento y desarrollo profesional. Madrid: CIDE; 1996.
- Sánchez M. El proceso de asesoramiento. In: Marcelo C, López J(), editors. Asesoramiento curricular y organizativo en educación. Barcelona: Ariel; 1997. p. 332.
- Sánchez M. Evaluación del asesoramiento a profesores y la colaboración institucional. In: AAVV, editor. Manual de entrenamiento: evaluación de procesos y actividades educativas Barcelona: PPU; 1994. p. 451-474.

SECRETARIA TÉCNICA
VII CIDUI
ISBN 978-84-695-4073-2